

АНГЛОМОВНЕ НАВЧАННЯ В ХНМУ: СУЧАСНИЙ СТАН, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

МАТЕРІАЛИ
LI навчально-методичної конференції ХНМУ

Харків
ХНМУ
2018

Міністерство охорони здоров'я України
Харківський національний медичний університет

**АНГЛОМОВНЕ НАВЧАННЯ В ХНМУ:
СУЧАСНИЙ СТАН, ПРОБЛЕМИ
ТА ПЕРСПЕКТИВИ**

**Матеріали
ІІ навчально-методичної конференції**

м. Харків, 31 січня 2018 року

Харків
ХНМУ
2018

УДК378.091.2:61=111(477)

А 64

Затверджено вченою радою ХНМУ.
Протокол № 1 від 25.01.2018.

Редакційна колегія

В.Д. Марковський, Л.В. Фоміна, С.О. Краснікова, Ж.І. Логвінова

А64   Англomовне навчання в ХНМУ: сучасний стан, проблеми та перспективи : матеріали ІІ навчально-методичної конференції , м. Харків, 31 січня 2018 р. / ред. кол. : В.Д. Марковський та ін. ; Харк. нац. мед. ун-т. – Харків : ХНМУ, 2018. – Вип. 9. – 156 с.

Матеріали, наведені у збірнику, висвітлюють різноманітні проблеми англomовного навчання, які виникають при викладанні як теоретичних, так і професійних дисциплін, а також дають можливість підвищити рівень професійної підготовки та сприяють активізації навчального процесу й покращанню якості освіти.

Збірник розрахований на викладачів вищих медичних закладів.

УДК 378.091.2:61=111(477)

© Харківський національний
медичний університет, 2018

складання та переопрацювання методичних розробок для англомовних студентів, перекладу рекомендованої літератури, постійного вдосконалення рівня володіння англійською мовою та збільшення штату викладачів, які мають доступ до проведення занять іноземною мовою. Також було впроваджено такі критерії оцінювання якості підготовки англомовних студентів:

1) контрольні відвідування занять проводяться завідувачем кафедри або найбільш досвідченими викладачами за потреби, але не рідше 1 разу на семестр кожного педагога;

2) анкетування викладачів щодо визначення труднощів у навчальному процесі відбувається за потреби, але не рідше 1 разу на семестр;

3) на початку навчального року проводиться попередній контроль навчальних досягнень; тестовий контроль знань в англомовних студентів здійснюється всіма викладачами, які володіють англійською мовою, відповідно до навчальної програми; підсумковий контроль відбувається наприкінці кожного семестру та в кінці навчального року відповідно до графіків проведення заліків й екзаменів;

4) анкетування студентів щодо задоволеності навчальним процесом спів-падає з проведенням попереднього, поточного та підсумкового контролю навчальних досягнень.

На сьогодні широко застосовуємо основні складові якісного моніторингу в межах кафедри, такі як: 1) тестування; 2) написання історій хвороб; 3) вирішення ситуаційних задач; 4) відпрацювання практичних навичок; 5) підготовка до складання ліцензійного іспиту "Крок-2". Це дає змогу максимально зрозуміти та оптимізувати рівень підготовки випускників, їхню професійну компетентність, службову відповідність, тим самим покращити ставлення до них їх майбутніх керівників, колег та пацієнтів.

Література:

1. Касьянова О.М. Експертиза якості навчально-виховного процесу у вищій школі як основа його оптимізації. / О.М. Касьянова. – Донецький національний технічний університет, 2009.

2. Стефановская Т.А. Педагогика: наука и искусство / Т.А. Стефановская. – Москва : Совершенство, 1998. – С. 18.

КОМУНІКАТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ АНГЛОМОВНИХ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ ЯК КОМПОНЕНТ ПРОФЕСІЙНОЇ АДАПТАЦІЇ

Кожина Г.М., Лещина І.В.

Адаптація до професійної діяльності є однією з найбільш важливих складових підготовки фахівця та являє собою процес входження особистості в професію, процес пристосування до професійних умов і вимог, до структури й змісту професійної діяльності, до певної професійної групи [1, 2, 3]. Причому успішною адаптацію можна вважати лише в тому випадку, якщо людина не тільки засвоїла певні професійні норми, але й одержала можливість для самореалізації, для творчості й саморозвитку. Професійна орієнтація й адаптація виступають головним складником системи підготовки кадрів, є регулятором зв'язку між системою освіти й практичною діяльністю [1, 3]. Серед основних потенціалів особистості студента, що виконують роль детермінант, які спрямовують процес професійної адаптації слід зазначити когнітивний,

морально-етичний, креативний, рефлексивний та комунікативний [4], при чому останній набуває особливо важливого значення в процесі навчання англомовних іноземних студентів.

Комунікативний компонент передбачає знання, соціальні установки, уміння, здатності й досвід міжособистісного спілкування, як системи внутрішніх засобів регуляції комунікативних дій, як орієнтованість у спілкуванні, яка ґрунтується на знаннях й почуттєвому досвіді індивіда, вільному володінні засобами спілкування.

За допомогою багатофакторного опитувальника особистості Р.Б. Кэттелла (16-PF) було проведено обстеження 163 студентів-іноземців 3–4-го курсів ХНМУ з англомовним навчанням, що дозволило виявити особистісні якості, котрі впливають на формування професійної ментальності, професійно важливих якостей, насамперед комунікативних особливостей. При аналізі даних отриманих за допомогою зазначеного опитувальника ми скористалися об'єднанням окремих факторів у такі блоки: інтелектуальні особливості (фактори В, М, Q1); емоційно-вольові особливості (фактори С, G, I, O, Q3, Q4); комунікативні властивості й особливості міжособистісної взаємодії (фактори А, Н, F, E, Q2, N, L) [5, 6].

Студенти, що перебувають на низькому рівні розвитку комунікативних властивостей й особливості міжособистісної взаємодії, нетовариські, замкнуті, надмірно сурові в оцінюванні людей, сором'язливі, боязкі, залежні, обережні, розважливі, песимістичні, безініціативні, наївні. При високому рівні розвитку комунікативних властивостей, студенти товариські й доброзичливі, відкриті, уважні, активні в усуненні конфліктів, жваво відгукуються на будь-які події, готові мати справу з незнайомими особинами й людьми, незалежні, життєрадісні, енергійні, оптимістичні, добре налагоджують стосунки із людьми.

Аналіз отриманих даних показує, що більша частина студентів-іноземців перебуває на середньому й високому рівнях розвитку комунікативних властивостей і особливостей міжособистісної взаємодії (34,9 та 31,4 % відповідно), це дозволяє охарактеризувати їх як досить товариських і доброзичливих, помірно відкритих, уважних, здатних проявляти активність в усуненні конфліктів, таких, які відгукуються на значущі для них події, досить незалежних, самовпевнених, оптимістичних особистостей. Можна констатувати досить високий рівень розвитку комунікативних властивостей і особливостей міжособистісної взаємодії студентів-іноземців, але формування навичок професійно-регламентуючого спілкування вимагає спеціального навчання.

З метою формування професійно важливих якостей студентів-медиків в процесі професійноорієнтованої навчальної діяльності важливим є застосування різних форм як групової, так і індивідуальної діяльності, але особливу роль відіграють активні методи навчання, де основний акцент робиться на активності студента. Важливо, щоб кожний студент самостійно або за допомогою викладача пройшов, пережив, осмислив всі етапи пізнання в організованих певним чином умовах, сам одержав знання й сформував необхідні навички, у тому числі професійні. Найцікавішим для студентів, результативним і популярним методом є соціально-психологічний тренінг, метою якого є розвиток різних професійних умінь, особистісних

якостей, комунікативних навичок, підвищення соціально-психологічної стресостійкості, способів вирішення міжособистісних і групових конфліктів, прийняття рішення в умовах мотиваційного конфлікту [7, 8].

Ефективність програми соціально-психологічного тренінгу відображають три етапи навченості:

1. Здатність після проходження курсу тренінгу повторювати, імітувати нові способи комунікативної поведінки, на відміну від простого знання про них.

2. Використання нових форм поведінки у професійних ситуаціях.

3. Здатність знаходити, відмічати помилки у своїй поведінці й поведінці оточуючих; здатність створювати нові ефективні моделі поведінки [7].

Основним засобом закріплення нових професійно-адекватних форм поведінки в соціально-психологічного тренінгу є рольові ігри, у процесі яких нові прийоми професійної міжособистісної взаємодії автоматизуються і стають природною формою поведінки.

Розроблений нами тренінг "Професійна адаптація іноземних студентів" присвячений питанням професійної ідентичності, проблемним ситуаціям студентів: життєвим і професійним, особистісним якостям, які важливі для майбутньої діяльності, у тому числі комунікативним, й включає як психодіагностичні, так і психокорекційні заходи. На занятті англомовні студенти мають можливість відпрацювати проблемну ситуацію, яку вибирають вони самі або педагог. При цьому студенти можуть виступати в ролі безпосередніх учасників або спостерігачів. Важливим компонентом запропонованого тренінгу є активне соціально-психологічне навчання з метою формування компетентності, активності й спрямованості особистості студентів-іноземців у спілкуванні в професійноспрямованій ситуації. На наше переконання, соціально-психологічний тренінг є одним з перспективних і результативних активних методів розвитку професійної комунікативної компетентності та оптимізації процесу адаптації студентів до професійної діяльності.

Література:

1. Малахов П.С. Проблемність адаптації студентів-медиків / П.С. Малахов, Ю.О. Асєєва, А.С. Харітонова // Медична психологія. – 2016. – № 2. – С. 3–5.

2. Облес І.І. Педагогічні умови професійної адаптації викладача вищого навчального закладу : автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / І.І. Облес. – Запоріжжя, 2008. – 20 с.

3. Пшук Н.Г. Роль психосоціальних чинників в генезі соціальної дезадаптації у студентської молоді / Н.Г. Пшук, Д.П. Слободянюк // Український вісник психоневрології. – 2015. – Т. 23, № 2 (83). – С. 86–91.

4. Глушко А.Н. Психолого-ергономические основы и средства профессионализации студентов медицинских вузов: автореф. дисс. ... докт. психол. наук: спец. 19.00.03 "Психология труда, инженерная психология, эргономика" / А.Н. Глушко. – Москва, 2006. – 21 с.

5. Психологу для роботи. Діагностичні методики: збірник / [уклад.: М.В. Лемак, В.Ю. Петрище]. – Ужгород: Видавництво О. Гаркуші, 2011. – 616 с.

6. Палій В.С. Опитувальник 16 PF: потенціал діагностики та оцінки професійних компетенцій (на прикладі викладачів філологічних спеціальностей) / В.С. Палій // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2017. – Вип. 2., Т. 3. – С. 77–82.

7. Журавська Л.М. Соціально-психологічний тренінг: розвиток якостей особистості працівників сфери туризму. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Л.М. Журавська. – Київ : Видавничий Дім "Слово", 2006. – 312с.

8. Пляка Л.В. Соціально-психологічний тренінг як засіб розвитку комунікативних здібностей майбутніх провізорів / Л.В. Пляка, А.А. Котвіцька // Наукові записки Харківського університету Повітряних Сил. Соціальна філософія, психологія. / редкол.: В.С. Афанасенко та ін. – Харків: ХУПС, 2008. – Вип. 2 (31). – С.165–169.

МЕДИКО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ ПОГЛЯД НА ПРОБЛЕМУ АДАПТАЦІЇ АНГЛОМОВНИХ СТУДЕНТІВ МОЛОДШИХ КУРСІВ ДО НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Кожина Г.М., Зеленська К.О., Гайчук Л.М., Хаустов М.М., Зеленська Г.М.

Одним з найважливіших педагогічних завдань будь-якого вищого навчального закладу є робота зі студентами, спрямована на більш швидку й успішну їх адаптацію до освітньої системи, до нової системи соціальних відносин, на освоєння ними нової ролі студента. Студентський вік – це особливий період у розвитку особистості як за "кризовою насиченістю" (екзаменаційні стреси, вікові проблеми, усвідомлення змісту професійної діяльності, самореалізації та самоактуалізації та ін.), так і за насиченістю можливостей максимального розвитку здібностей і потенціалу особистості [1, 2, 3].

Актуальність дослідження особливостей адаптації студентів молодших курсів до навчальної діяльності у ВНЗ обумовлена тим, що саме перші роки навчання вважаються особливо напруженими та складними, процес здобуття освіти відбувається в умовах інформаційного й емоційного стресу, значного психічного й фізичного напруження. Юнаки та дівчата, закінчивши школу, переходять на новий життєвий етап. Цей етап включає в себе зміну не тільки місця навчання, місця проживання, а й зміну вже звичного колективу. Першокурсникам потрібно звикнути, адаптуватися як до нової групи, у якій їм часто доведеться контактувати протягом 5–6 років, так і до нових правил та норм університету [4, 5, 6].

Викладене вище обумовило актуальність дослідження, мета якого полягає у вивченні особливостей адаптації до навчальної діяльності англomовних студентів молодших курсів ВНЗ та в розробці системи психопрофілактики її порушень.

Для вирішення поставленої мети нами з дотриманням принципів біоетики й деонтології було проведено комплексне обстеження 209 іноземних студентів Харківського національного медичного університету, які навчаються англійською мовою, обох статей, у віці 17–24 роки.

Базуючись на даних клініко-анамнестичного дослідження, систематизували психосоціальні чинники, що впливають на адаптацію студента до навчання у вищій: зміна життєвого стереотипу (81,1 %); труднощі в засвоєнні навчального матеріалу та збільшений обсяг навантаження (71,1 %); нова система відносин з викладачами (57,9 %); проблеми в адаптації до нового колективу (11,0 %).

У ході психодіагностичного дослідження проаналізовано ефективність розумової працездатності, особливості уваги та втоми – станів, які визначають рівень адаптації до навчальної діяльності. Вищевказані характеристики досліджувалися за допомогою методики "Коректурна проба", яка засто-

Дерев'янченко Н. В. ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ "ЛАТИНСЬКА МОВА ТА МЕДИЧНА ТЕРМІНОЛОГІЯ" АНГЛОМОВНИМ СТУДЕНТАМ	26
Журавльова Л.В., Янкевич О.О., Огнева О.В. ПРОПУСКИ ЗАНЯТЬ І ПОТОЧНА УСПІШНІСТЬ СТУДЕНТІВ З АНГЛОМОВНОЮ ФОРМОЮ НАВЧАННЯ	28
Заборовська С.В. ГРА ЯК ІНТЕРАКТИВНА ФОРМА РОБОТИ ПРИ ВИКЛАДАННІ РОСІЙСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ АНГЛОМОВНИМ СТУДЕНТАМ	31
Завгородній І.В., Білера Н.В., Чеховська І.М. МЕТОДИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ГІГІЄНИЧНИХ ДИСЦИПЛІН ІНОЗЕМНИМ СТУДЕНТАМ	33
Замазій Т.М., Коваленко Н.І. ЛЕКЦІЯ ЯК ОДНА З ФОРМ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ В ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ	34
Запара П.С., Федотова О.Л., Мовчан О.В. ОЦІНКА ФАКТОРІВ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА ЯКІСТЬ ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОЦЕСУ В ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ	36
Зелена І.І., Железнякова Н.М., Панченко Г.Ю. НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ МОВОЮ-ПОСЕРЕДНИКОМ В НЕОДНОРІДНИХ ЗА МОВНОЮ СКЛАДОВОЮ ГРУПАХ	39
Капустник В.А., Костюк І.Ф., Брек В. В., Шелест Б.О. ОСОБЛИВОСТІ СТРУКТУРИ ПРАКТИЧНОГО ЗАНЯТТЯ НА КЛІНІЧНІЙ КАФЕДРІ ДЛЯ АНГЛОМОВНИХ СТУДЕНТІВ	40
Карпенко К.І. ІННОВАЦІЙНІ ФОРМИ ОЦІНЮВАННЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ З ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН	43
Киричок І.В., Красюкова О.О., Бабак Т.О. ІНФОРМАЦІЙНО-БІБЛІОТЕЧНИЙ СУПРОВІД ПІДГОТОВКИ АНГЛОМОВНИХ СТУДЕНТІВ У ХНМУ	45
Клименко В.А., Сіренко Т.В., Плахотна О.М., Древаль Д.Т. ОРГАНІЗАЦІЯ ВИКЛАДАННЯ ПРОПЕДЕВТИКИ ПЕДІАТРІЇ СТУДЕНТАМ- ІНОЗЕМЦЯМ, ЯКІ НАВЧАЮТЬСЯ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ	47
Коваленко Г.А., Білобров Р.В., Сідорова О.В. ЗАСТОСУВАННЯ МОНІТОРИНГУ ЯКОСТІ ОСВІТИ АНГЛОМОВНИХ СТУДЕНТІВ НА КАФЕДРІ ОРТОПЕДИЧНОЇ СТОМАТОЛОГІЇ ХНМУ	49
Кожина Г.М., Лещина І.В. КОМУНІКАТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ АНГЛОМОВНИХ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ ЯК КОМПОНЕНТ ПРОФЕСІЙНОЇ АДАПТАЦІЇ	51
Кожина Г.М., Зеленська К.О., Гайчук Л.М., Хаустов М.М., Зеленська Г.М. МЕДИКО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ ПОГЛЯД НА ПРОБЛЕМУ АДАПТАЦІЇ АНГЛОМОВНИХ СТУДЕНТІВ МОЛОДШИХ КУРСІВ ДО НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	54